

'De Schelm sal de Stadt niet hebben'

De bevolking van Groningen heldhaftig toen Bommend Berend in 1672 de stad belegerde? Standvastig tot het laatste uur? Totdat de Munsterse bisschop letterlijk gefrustreerd het veld ruimde en de stad Groningen liet voor wat het was en aftaaid? Er zullen wel elementen van waarheid in zitten. Maar het is niet het hele verhaal, zo maakt mevrouw Lies Ast-Boiten duidelijk in het jongste nummer van Stad en Lande, het cultuurhistorisch tijdschrift voor Groningen. Er lagen ook – zeg maar – politieke redenen ten grondslag aan het feit dat de bisschop van Munster besloot het beleg te beëindigen. Hoe dan ook, het blijft terecht dat Groningen op 28 augustus nog altijd het ontzet viert. Want dat immers was de datum waarop de belagers hun beleg staakten.

Tijdens de vieringen van de 28e augustus werd het beleg en ontzet van Groningen regelmatig tijdens historische spelen nagespeeld.

© ARCHIEF NVHN

Het opvallende is dat er – in vergelijking met de huidige tijd – niets nieuws onder de zon is. Zelfs in die jaren – uiteraard zonder tv, zonder krant en zonder welk massacommunicatiemiddel in de huidige zin van het woord dan ook – probeerde de toen fungerende overheid (in dit geval het stadsbestuur) de bevolking mentaal voor te bereiden op, zo blijkt uit het verhaal van mevrouw Ast-Boiten. Pamfletten werden in die jaren veelvuldig in de strijd geworpen om de bevolking een hart onder de riem te steken, maar ook schimpverzen, die soms werden voorzien van primi-

tieve prentjes. Dat was in die tijd eenvoudig mogelijk, want de (boek)drukkunst was al uitgevonden.

Uiteraard moet men de gebeurtenissen in Groningen in 1672 wel in het licht van de tijd zien. De bevolking van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden was in Europa flink geschoold en velen waren in ieder geval het lezen machtig. De strijd tegen de Spanjaarden werd algemeen gezien als een geloofsstrijd tegen de Spaanse tirannie, standvastigheid moest in tijden van tegenspoed worden bewaard en vooral te vertrouwen op God en Oranje. De

Spaanse vijand was wreed en onbetrouwbaar. "Dit was de geestelijke bagage," schrijft mevrouw Ast, "die ook de Groningers in hun jeugd hadden meegekregen. Toen het beleg begon konden zij zich de nieuwe Geuzen voelen, nu niet alleen hun stad, maar de hele Republiek door vijanden belaagd werd en vrijheid en ware godsdienst op het spel stonden."

Ook tijdens het beleg deed wat we nu de propaganda zouden noemen zijn werk. Toen de kogels en de stinkpotten op de stad werden losgelaten verschenen direct de eerste pamfletten. Daarin werden de ge-

beurtenissen van actueel commentaar voorzien. Vooral ook werden in de geschriften de eigen moed en standvastigheid benadrukt, van het stadsbestuur, maar ook van de Groningers als groep en als individu. Er was "algemene couragie bij alle ingezetenen", aldus haalt mevrouw Ast het Journael van de stadse predikant Eldercampus aan. De dominee is ervan overtuigd dat herdenkingen van het beleg van Groningen in de toekomst "onze kinderen naemaals de blijde tranen zal doen uitbarsten."

Het beleg en ontzet van Groningen kreeg uiteindelijk een

plaats in de geschiedenis. Dat hadden ze trouwens ook wel verdiend, vonden de Groningers zelf. Tenslotte hadden ze stand gehouden. En dat klopt, al blijkt uit het verhaal van mevrouw Lies Ast-Boiten ook dat het ontzet van de stad niet alleen een kwestie van eigen heldhaftigheid en standvastigheid was. Het was ook de angst van de bisschoppen die de stad belegerden dat de keurvorst van Brandenburg Gruno's veste te hulp zou komen. En dat zou – bij een eventuele nederlaag – ernstiger consequenties hebben gehad dan zich terug te trekken van Groningen. *NvHN 3-11-00*